

McEWAN IAN Solar

Traducere din limba engleză
și note de Ana-Maria Lișman

POLIROM
2021

Era în criză de timp. Toată lumea era în criză de timp, era starea generală, dar Michael Beard, balonat din cauza unui prânz nedorit, negăsindu-și locul sub centura de siguranță, nu se putea gândi decât la orele din zi, care scădeau și tot scădeau, și la cât de mult avea de pierdut. Era două și jumătate, iar avionul lui, deja cu o oră întârziere, încă huruia ca nătărăul survolând în direcția acelor de ceasornic sudul Londrei. Prea agitat ca să-și continue lectura, rozându-și ineficient din când în când, dintr-un unghi inconfortabil, o pielică moale crescută în colțul unghiei de la degetul mare, probabil un panarițiu în devenire, urmărea cu privirea peticul bine cunoscut din Anglia rotindu-se dedesubt. Ce altceva ar fi putut să facă? Nu era momentul pentru retrospective de la înălțime sau viziuni de ansamblu, când ar fi trebuit să se grăbească pe străzi, să dea buzna pe coridoare, dar mare parte din trecutul său și multe dintre preocupările sale se aflau acolo jos, la trei mii de metri sub scaunul scump pentru care plătise, ca de obicei, altcineva.

Iată această priveliște insipidă, care, în schimb, pe Newton sau pe Dickens i-ar fi lăsat mască. Se uita înspre est, printr-o ramă lăta, mânjită cu o mazăgă de un căcăniu închis – de-ai fi zis că e decupată dintr-o cadă nespălată și suspendată în aer. Privea dincolo de City, în josul Tamisei tot mai largi și umflate, dincolo de rezervoarele de petrol și gaze, înspre terenurile plate,

maronii, din Kent și Essex, la peisajul copilăriei sale și la monumentalul spital în care murise mama lui, la puțin timp după ce îi povestise viața ei secretă, și mai încolo, la fălcile deschise ale estuarului înspumat și la Marea Nordului, de un albastru copilăresc, fără zbârcituri, în lumina soarelui de februarie. Apoi privirea i se roti spre sud, printr-un fum argintiu deasupra câmpurilor din Sussex, către orizonturile line din South Downs, ale cărui dealuri domoale îl legănaseră pe vremuri prima căsnicie hărăită, un amestec sinestezic de iubire prost direcționată, excremente de bebeluși și urletele gemenilor pe care îi aveau chiriașii lor pe de-o parte și, pe de alta, calculele amețitoare de mecanică cuantică care îl conduseseră, cincisprezece ani și două divorțuri mai târziu, la premiul său. Premiul său, care pe jumătate îi binecuvântase, pe jumătate îi ruinasese viața. Dincolo de acele dealuri era Canalul Mânecii, înzorzonat cu norișori rozalii care ascundeau vederii coasta Franței.

O nouă înclinare a aripilor avionului îl întoarse cu fața spre soare și priveliștile din vestul Londrei și, chiar dedesubtul motorului care tremura atârnat în spatele aripii, se afla improbabilă sa destinație, aeroportul microscopic, iar în jur, arterele de legătură și traficul pulsând corpuscular de-a lungul lor, M4, M25, M40, denominări lipsite de farmec din vremurile realiste. Din fericire, strălucirea feroce dinspre vest imblânzea un pic sordidul peisajului industrial. Urmări Valea Tamisei, de un verde șters de iarnă, șerpuind între Berkshire Downs și Dealurile Chiltern. În depărtare, dincolo de raza vederii, se afla Oxfordul, cu laboratoarele sale și munca asiduă din timpul anilor de studenție și demersurile amoroase, calculate cu măiestrie, pentru cucerirea primei sale neveste, Maisie. Și acum iată din nou, pentru a șasea

oară, colosalul disc al Londrei, rotindu-se ca o navă spațială elaborat compartimentată, cu o autonomie maiestuoasă. Născută la fel de spontan ca un cuib gigantic de termite, ca o pădure tropicală, de o frumusețe rară, adunându-se spre formidabila densitate umană din centru, de-a lungul fluviului redescoperit dintre Westminster și Tower Bridge, cu arhitecturi cutezătoare, vesele, jucării noi. Pentru o clipă, i se păru că zărește umbra avionului plutind ca un spirit liber peste St James, deasupra acoperișurilor, dar ar fi fost imposibil de la asemenea înălțime. Cunoștea proprietățile luminii. Dintre toate aceste milioane de acoperișuri, patru îi adăpostiseră cea de-a doua, de-a treia, de-a patra și de-a cincea căsnicie. Niște alianțe care îi definiseră viața și fuseseră toate, n-avea rost să o nege, catastrofale.

În zilele acelea, de câte ori se nimeria deasupra unui oraș mare, se confrunța cu aceeași senzație de disconfort și fascinație. Aceste afronturi uriașe de beton placat cu oțel, aceste caterete ale traficului neîncetat umplând și golind orizontul – rămășițele lumii naturale n-ar fi putut decât să bată în retragere în fața lor. Presiunea numerelor, abundența invențiilor, forțele oarbe ale dorințelor și nevoilor păreau de neoprit și generau căldură, un soi modern de căldură care devenise, în urma unor permutări ingenioase, obiectul lui de studiu, profesia lui. Respirația fierbinte a civilizației. O simțea, toată lumea o simțea, în ceafă, pe față. Beard, privind în jos din mașinaria uluitoare și uluitor de murdară, credea, în momentele sale cele mai bune, că avea răspunsul la această problemă. În sfârșit, avea o mistune care îl mistuia, și iată că rămăsese fără timp.

Prin fața ochilor i se derulau amintirile copilăriei sale în Essex, fără să îl împiedice totuși – căci

era atât de târziu! – să refacă în același timp drumul pe care ar fi trebuit să o ia pe străzile miniaturale, atât de vizibil gravate de soarele iernii, încât arătau ca un circuit electronic redat pe hârtie. I se păru că vede chiar și clădirea din Strand în care se presupunea că trebuie să fie în momentul acela. Apoi aceasta dispăru. Împreună cu alte două acoperișuri, făcându-se tiptil nevăzute către nord-vest. Unul din ele adăpostea apartamentul lui înghetat, neglijat și dezordonat din Marylebone. Cu ochiul minții putea să întrezărească în întunericul încăperii cina pe jumătate consumată, abandonată cu trei luni în urmă, pe care o luase împreună cu o prietenă pe jumătate uitată, într-o seară înainte să plece cu niște treburi. Nu se mai întorsese de atunci și n-o mai văzuse. Locul ăla era practic o groapă de gunoi. În dormitorul de vizavi, în aerul neincălzit, văzu dezordinea lascivă a patului, pernele pe podea, luminițele de control portocalii ale sistemului hi-fi încă clipocind și, răspândite peste tot, cărțile și revistele pe care le citea la vremea aceea (încercă să și le amintească), ziarul din ziua aceea, o sticlă de șampanie și, în două pahare, un deget sau două pe care uitaseră să le bea în graba lor de a termina, acum doar niște urme evaporate. Peste toate acestea, peste farfuriile din sufragerie, peste tigăile din bucătărie, peste resturile din lada de gunoi sau de pe blatul de bucătărie și chiar peste boabele de cafea din filtrul uscat, apăruseră pline de vigoare niște excrescențe fungiforme, colorate divers, în nuanțe de un alb cremos, de un verde cenușiu blând, un buchet de flori pe brânza abandonată, pe morcovi, pe sosurile întărite. Spori plutitori, o civilizație paralelă, mută și invizibilă, niște entități cu o viață plină de succes. Da, trecuse deja o groază de vreme de când se așezaseră la

festinurilor lor speciale – și, când vor rămâne fără combustibil, aveau să se usuce într-o pată de praf întunecat.

Celălalt acoperiș o adăpostea pe Melissa Browne, iubirea sa, neglijată într-o oarecare măsură, și sub acest al doilea acoperiș intenționa el să-și petreacă noaptea. Era atât de bună cu el, atât de blândă și de răbdătoare, atât de draguță, singura iubire viabilă din viața sa. Ca multe alte femei, îl credea un om de știință redutabil, un geniu care avea nevoie să fie salvat. Dar, ca prieten, el se purta cu atâta nepăsare și lipsă de încredere, era atât de dezorganizat, prea evaziv, prea neclintit în hotărârea lui de a nu se mai căsători niciodată. N-o sunase. Și ea îi pregătea cina. N-o merita. Sentimentul de vinovăție și, din nou, nerăbdarea, ca un suflu puturos, îl făcură să scoată un geamăt. Oare chiar scosese un sunet mai puternic decât disonanțele motorului? Și iată din nou peisajul din South Downs, ca să-i aducă aminte că nu trebuie să cedeze, niciodată, n-avea voie să se răzgândească. Structural nu mai putea să suporte o a șasea căsnicie.

În orice direcție i-ar fi fugit privirea, se simțea acasă, aici era colțul lui de baștină de pe întreaga planetă. Câmpurile și desigurile, pe vremuri îngrijite de țărani medievali sau de agricultorii secolului XVIII, încă împărțeau vizibil pământul în patruleterele neregulate și fiecare gărlă, gard sau cocină de porci, fiecare copac, până la urmă, era cunoscut și probabil purta un nume în Cartea de Apoi, după ce William Atoatecuceritorul, în 1805, a ținut sfat cu mai-marii săi și și-a trimis oamenii în toate colțurile Angliei. Și, de atunci încolo, toate au fost redenumite, cu ceva mai mult rafinament, luate în proprietate, folosite, evaluate, date la schimb, ipotecate;

maturate ca o brânză Stilton cu coaja groasă, îndesate până la refuz cu varietăți umane ca Babelul, de-o importanță istorică precum Delta Nilului, adunându-se ca fantomele într-o capelă mortuară, disonante în discursurile publice ca un cârd de ciori croncănind cât le ținea pliscul. Într-o bună zi, acest regat antic și insolent va ceda forței mulțimilor de dorințe nestăvilite, tentațiilor de vis ale unei metropole gigantice, un Mexico City, São Paulo și Los Angeles la un loc, înflorind de la Londra până în Medway, până în Southampton, până la Oxford și înapoi la Londra, o formă modernă de patruleter, îngropând toate balările și copacii de dinainte. Cine știe, poate că va fi un triumf al armoniei rasiale și al arhitecturii de geniu, poate că va fi un oraș global, cel mai admirat „oraș global” din lume.

Cum, se întreba Beard în timp ce avionul lui încetase în sfârșit să se mai învârtă și se înscriesese pe traiectoria unei curbe în ac de păr, ca apoi s-o ia drept spre nord deasupra Tamisei și să își înceapă coborârea, cum am putea vreodată măcar să încercăm să ne abținem? De la înălțime, arătăm ca niște licheni extinzându-se, ca o încrengătură de alge luxuriante, devastatoare, ca mușegaiul învelind un fruct moale – ce succes fenomenal am avut. Mai ceva ca sporii!

O jumătate de oră mai târziu, avionul de Berlin ajunsese la terminal și el era cel de-al patrulea om care cobora, trăgându-și după el bagajul de mână, mergând repejor și țepăn, cu mici salturi și ajustări de ritm (genunchii săi, corpul său, chiar mintea sa erau incapabile în acel moment să o ia pur și simplu la fugă), în josul capitelor înfundate, prin tuburile mochetate de oțel, care îl conduceau prin măruntaiele aeroportului spre serviciul de verificare a pașapoartelor.